

İHMAL VE İSTİSMAR

AİLE İÇİ İLETİŞİMİ ETKİLEYELEN STRESLİ DURUMLAR

İSTİRMAR VE İHMAL

BOŞANMA

EVLAT EDİNME- KORUYUCU AİLE

CİNSEL KİMLİK – CİNSEL YÖNELİM

İHMAL NEDİR? İSTİSMAR NEDİR?

- ▶ ocuğun sağlığını fiziksel ve psikolojik gelişimini olumsuz etkileyen, bir yetişkin, toplum veya devlet tarafından bilerek veya bilmeyerek yapılan hareket ya da davranışlara denilir.

İSTİSMAR
WHO,1985

Çocuğun fiziksel, ruhsal ve sosyal gelişimi için gerekli olan

BESLENME

BARINMA

GİYİM

TEMİZLİK

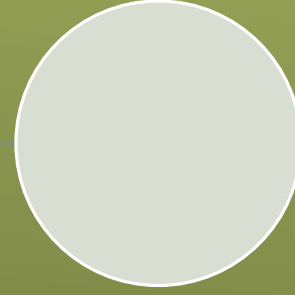
OYUN

EĞİTİM

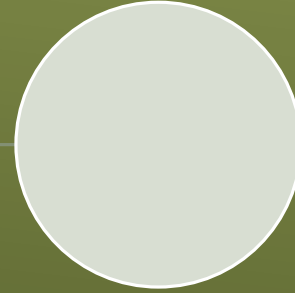
GÜVENLİK ve

SAĞLIK İHTİYAÇLARININ karşılanmamasına

ÇOCUK İHMALİ NEDİR?

Dış Stres
Faktörleri

İç Stres
Faktörleri

ÇOCUK İSTİSMARININ NEDENLERİ

- ▶ Ekonomik sosyal çevresel kültürel özelliklerin ailede stres yaratması
- ▶ Yoksulluk işsizlik borçlanma
- ▶ Temel ihtiyaçların giderilememesi (beslenme barınma vb.)

DIŞ STRES FAKTÖRLERİ

- ▶ Anne babanın kişilik yapısı
- ▶ çocuğun özellikleri
- ▶ çevrenin çocuktan çok fazla isteğinin olması

İÇ STRES FAKTÖRLERİ

- ▶ Ölüm
- ▶ Boşanma
- ▶ Ayrı yerde çalışma

nedenli parçalanmış aile çocuk istismarında ÖNEMLİ BİR RİSK GRUBU

RİSK GRUBU

- ▶ Anne babaların kendi çocukluklarında ihmal ve istismar hikayesi olması
- ▶ Genç ve olgun olmayan ebeveyn
- ▶ Kişilik boz. veya ruhsal hastalığı sahibi ebeveyn
- ▶ *Özsaygısı düşük, yetersizlik değersizlik hisleri
- ▶ Saldırgan ve suçlu ebeveynler
- ▶ Eğitim seviyesi düşük ebeveynler

ANNE BABANIN ÖZELLİKLERİ

- ▶ Değersizim sevilmiyorum
- ▶ 'Çocuk beni sevecek biri olsun diye istedim'
- ▶ Beklentimi karşılamadı
- ▶ Müthiş bir hayal kırıklığı sonucu istismar davranışı

ÖZSAYGISI DÜŞÜK....

- ▶ Küçük çocuk sayısının ailede fazla olması
- ▶ Anne baba anlaşmazlığı
- ▶ Tek ebeveynin çocuğu büyütmek zorunda olması

DİĞER AİLE İLİŐKİLERİ İLE İLGİLİ FAKTÖRLER

- ▶ Zihinsel engelinin olması
- ▶ Gayri meşru çocuk olması
- ▶ İstenmeyen çocuk olması
- ▶ Üvey çocuk olması
- ▶ Beklenen cinsiyette olmaması
- ▶ Uzun süre hastanede kalma(prematüre, düşük doğum ağırlığı, kronik hastalık)vb.
- ▶ Aile ilişkilerimde kesinti (evden kaçma, sokakta yaşama vb)

ÇOCUĞUN BİREYSEL ÖZELLİKLERİ

Fiziksel İstismar

Duygusal istismar

Cinsel İstismar

İSTİSMAR ÇEŞİTLERİ

- ▶ Kaza dışı yaralanma
- ▶ Erişkinlerin otorite kurma, disiplin sağlama, cezalandırma veya öfke boşaltmak için
- ▶ Elle / aletle çocuğun vücudunun herhangi bir yerine iz bırakacak şekilde şiddet uygulaması
- ▶ Düşük sosyoekonomik düzeyin olduğu toplumlarda
- ▶ Genellikle 5 yaştan önce
- ▶ Toplumumuzda terbiye için çocuğa ceza verilmesi gerektiği; ceza olarak da en çok dayak atılması görüşü yaygın

FİZİKSEL İSTİSMAR

- ▶ Çocuğun kapasitesinin kötülenmesi, sosyal ilişki ve kaynaklarla ilişkiden yoksun bırakılması
- ▶ Ağır zarar verme ve terk etme ile tehdit
- ▶ Çocuğun yaşına gücüne uygun olmayan talepler
- ▶ Çocuğun topluma aykırı çocuk bakım yöntemleri ile yetiştirilmesi
- ▶ Reddetme, aşağılama, ayırma, yalnız bırakma, korkutma, tehdit, suça yöneltme, duygusal gereksinimleri karşılamama, çocuktan yaş ve kapasitesinin üzerinde beklenti vb...

DUYGUSAL İSTİSMAR

- ▶ Çocuğun en az kendisinden 6 yaş büyük bir kişi tarafından cinsel doyum için zorla veya ikna edilerek kullanılması ya da başkasının bu amaçla çocuğu kullanmasına izin verilmesi
- ▶ Genital bölgelerine dokunma, teşhircilik, röntgencilik, çocuğu pornografi ve fuhuş için kullanma, cinselliğe teşvik edici konuşmalar ve pornografik film izletme
- ▶ Riski arttıran faktörler:

annenin evi terki, annenin gece dışarıda çalışmayı gerektiren bir işini olması, babadan annenin şiddet görüyor olması,

- ▶ Çocuğun saklaması ,ailenin gizlemesi
- ▶ 18 yaşına kadar kız çocuklarının % 12-25 ; erkek çocuklarının %8-10
- ▶ En çok zarara uğrayan grup: 6-11 yaş grubu

CİNSEL İSTİSMAR

1. Merak duygusu
2. İlgi ve sevgi ihtiyacı
3. Erişkinler tarafından kolayca yönlendirilmeleri ve savunmasızlığı
4. Olayı gizleme eğilimi
5. Olayı ifade etmede yaşadıkları güçlükler

ÇOCUKLARIN CİNSEL İSTİSMARA KURBAN OLARAK SEÇİLME NEDENLERİ

- ▶ Kendini sorumlu tutması
- ▶ Tacizcinin tehdit etmesi
- ▶ Tacizcinin çocuğun daha önceden tanıdığı sevdiği birisi olması
- ▶ Çocuğun kendisine inanılmayacağı korkusu
- ▶ Çocuğun duyduğu utanç
- ▶ Tacizcinin aile içinden birisi olması

ÇOCUK NEDEN BİLDİRMEZ?

ÇOCUK İHMALİ

- ▶ Aile ilgili kurum ya da devletin çocuğa karşı en temel sorumluluklarını yerine getirmemesi
- ▶ Bakım beslenme, tıbbi müdahale...

ÇOCUK İHMALİ

İSTİSMAR AKTİF İHMAL PASİF BİR OLGUDUR!

- ▶ İstismar: çocuğa yapılmaması gereken davranışların yapılması
- ▶ İhmal: yapılması gereken şeylerin yapılmaması

İSTİSMAR & İHMAL

İHMALDE ODAK NOKTA:

Anne babanın DUYGUSAL YETERSİZLİĞİ ve İLGİSİZLİĞİDİR!

- ▶ Kirli bakımsız ve havaya uygun olmayan giyim
- ▶ Nüfus cüzdanının olmaması
- ▶ Organik kaynaklı olmayan büyüme geriliği
- ▶ Ailenin çocukla ilgili soruları yanıtlayamaması
- ▶ Zehirlenme, kazaya uğrama, silahlı yaralanma gibi durumlar
- ▶ Okula gitmiyor,

NE ZAMAN ÇOCUĞUN İHMAL EDİLDİĞİNİ
DÜŞÜNMEİYİZ?

Fiziksel İhmal

- Çocuk için güvenli ortam oluşturma
- Prenatal ihmâl
- Tıbbi ihmâl

Duygusal İhmal

Toplumsal İhmal

Eğitimsel İhmal

Cinsel İhmal

İHMAL TÜRLERİ

Psikiyatrik Model

Sosyal Öğrenme Modeli

Sosyal Durumsal Model

Psikanaliz Kuramı

Sosyal Psikolojik Model

Sosyolojik Model

Sosyal Etkileşimsel Model

ÇOCUK İSTİSMAR VE İHMALİ MODELLER

- ▶ DAVRANIŞ KİŞİSEL VE ÇEVRESEL ETKİLEŞİM SONUCU
- ▶ Anne-babalar kendi ebeveynlerini örnek alır
- ▶ Çocuktan GERÇEKÇİ olmayan beklentilerin olması
- ▶ Şiddet uygulayan tavır, çocukluğunda kendi de şiddete maruz kalmıştır.
- ▶ İstismarın nesnesi olan anne-baba, öznesi konumuna geçer
- ▶ KUŞAKLAR Hipotezi (örn 3 kuşak çocuklarını istismar eden ailelerin olması)

SOSYAL ÖĞRENME MODELİ

- ▶ Disipline etmekte kullanılan hatalı ve tutarsız tutumlar
- ▶ Sözel ve fiziksel davranışların bu çocuklarda daha fazla uygulandığı

SOSYAL DURUMSAL MODEL

- ▶ Yalnızca bireyin çocukluk yaşantıları sonucu değil
- ▶ Ebeveyn-çocuk ETKİLEŞİMİNİN de istismara neden olduğu vurgusu
- ▶ İstismar nedenleri hem ÇOCUK hem ANNE-BABA açısından ele alınır.

SOSYAL ETKİLEŞİMSEL MODEL

ÖNLEME

- Okul öncesi dönem kritik bir evre!

Çocuğa Yönelik İstismar Büyük Oranda
7 YAŞ ÖNCESİ OLMAKTA

- ▶ Olmaması için önlem almak
- ▶ Hatalı tavır ve tutumları engellemek
- ▶ Olumlu yönleri vurgulamak

Önlemede Amaç tam olarak Ne?

► Birincil Önleyici Hizmetler

(sosyal reformlar, tutumların değiştirilmesi ve eğitim)

► İkincil Önleyici Hizmetler

(Yüksek risk gruplarının belirlenerek eğitim verilmesi)

► Üçüncü Önleyici Hizmetler

(İstismar edilmiş çocuğun tekrar istismarını önlemeye yönelik hizmetler)

3 Aşamalı İstismar Önleme Yaklaşımı

- ▶ Ailelere çocuğun gelişimi ve yetiştirilmesine ilişkin bilgi verilmesi
- ▶ Çocuğun ihtiyaçlarına ve ruhsal gelişimlerinin desteklenmesine öncelik vermelerinin sağlanması
- ▶ Aile eğitimleri
- ▶ Ebeveynlik hazırlık kursları
- ▶ Aile iletişimini destekleyici faaliyetler

BİRİNCİL ÖNLEYİCİ HİZMETLER

► Yüksek riskli grupların belirlenmesi

Genç anne-babalar

Madde bağımlılığı olan anne-babalar

Yoksul aileler

Ruhsal sorunları olan anne-babalar

Engelli çocuğu olan anne-babalar

PDR alanında çalışanlar
riskli gruptaki anne-babaların çocukları ile ilgili
ayrıca dikkatli olmalı!

Ev ziyaretleri
Çocuklara iyi dokunuş-kötü dokunuşun
öğretilmesi

İKİNCİL ÖNLEYİCİ HİZMETLER

- ▶ Tekrarını ve ortaya çıkabilecek komplikasyonların önlenmesi amaç
- ▶ 24 saat açık merkezlerde programların uygulanması

ÜÇÜNCÜ ÖNLEYİCİ HİZMETLER

OKULLARDA BİLİNÇLENDİRME ÇABALARI

- ▶ Yaşam becerileri eğitimi
- ▶ Kendini koruma eğitimi
- ▶ Stresle başa çıkma eğitimi
- ▶ Krizle mücadele eğitimi
- ▶ Risk altındaki ailelere yardım
- ▶ Sosyalleşmeyi destekleme ve duygusal beceri eğitimi

ÖNLEME ÇALIŞMALARINI- BİLİNÇLENDİRME ÇABALARI

- ▶ Objektiflik
- ▶ Anlayış
- ▶ Hedef yönelimli hareket etme

İSTİSMAR UĞRAMA ŞÜPHEİ OLAN ÇOCUKLARLA
GÖRÜŞME DURUMUNDA

HAFTAYA
GÖRÜŞMEK ÜZERE

